

SAJTÓKÖZLEMÉNY

Humán tudományok és művészetek nélkül nincs kiút a válságból

A technológia, a művészetek és a filozófiai módszerek egyensúlya vezet a felsőoktatásban az átgondolt és felelős innovációhoz – állítja Finn Thorbjørn Hansen. A dán filozófiaprofesszor a Budapesti Metropolitan Egyetem (METU) Művészeti és Kreatívipari Karán a saját maga által kidolgozott „elmélyült rácsodálkozás” módszeréről és alkalmazási lehetőségeiről beszélt.

Finn Thorbjørn Hansen, a dániai Aalborg Universitet kommunikáció és pszichológia tanszékének professzora a kétezres évek óta kutatja az egyetemek megújításának, a tudásátadás 21. században elengedhetetlenül szükséges és hiányzó új módszereinek fejlesztési lehetőségeit. Az úgynevezett „wonder-lab”, „rácsodálkozás” workshopokon alapuló sajátos filozófiai módszertana a designban, az előadóművészetekben, az építészetben vagy az egészségügy különböző területein, a segítő szakmákban és a közintézményeknél is alkalmazható.

Humán tudományok az ökológiai válság kezeléséhez

A negyedik ipari forradalom küszöbén, a rohamosan fejlődő tudományos és technológiai újítások számos új etikai és egzisztenciális kérdést vetnek fel. A fenntarthatóság egyre inkább a túlélés kérdéseként jelenik meg. Az ökológiai krízis azt is egyértelművé tette, hogy pusztán a tudomány és a technológia fejlődése nem fogja megoldani a katasztrófa felé tartó helyzetet, ahova az emberiség mára magát navigálta.

Alapvető szemléletváltás nélkül nincs valós esélyünk a fennmaradásra. Ebben a helyzetben a humán tudományok és a művészetek szerepe felértékelődik.

Nem elég, ha a tudományok feltárják a helyzetre vonatkozó tényeket, a művészetek aktív részvétele nélkül nem értjük meg eléggé, mi történik világunkkal, és nem is leszünk képesek az eddig ismeretlen megismerésére, a radikálisan más utak kidolgozására. Nem véletlen, hogy geomérnökök, a mesterséges intelligencia kutatói, a biotechnológia, a genom kutatócsoportok, a kiborg robotika szakemberei a bölcsészettudományok és a művészeti területek képviselőihez fordulnak ötletkéért, tanácsért, értelmezésért. A képzelőerő, az érzékenyítés, az eddig nem létező megoldások, módszerek, életmódok keresése meghatározó jelentőséget kap.

Ebben a környezetben a felsőoktatási képzéseket is újra kell gondolni. Fel kell ismerni, hogy az egyetem alapvetően a tudás, az alkotás, a szabad, kritikai gondolkodás, a valódi kreativitást fejlesztő és annak teret adó kísérletezés helyszíne. A képzéseket felelősen, az individualista megközelítések helyett a közösségekre érzékeny módon kell megújítaniuk.

Az oktatás új modellje

Hansen szerint az egyetemek egy része elsődlegesen arra törekszik, hogy hallgatóik hatékony problémamegoldókká váljanak a náluk elsajátított tudományos ismeretek és gyakorlati készségek segítségével. Ronald Barnett, a tudásátadás stratégiáit elemző brit filozófus és teoretikus oktatásfilozófiai koncepcióját alapul véve, illetve azt kiegészítve Hansen új képzési „mátrix” kidolgozását javasolja. Az egyetemi oktatás Barnett által felállított modelljét egészíti ki a filozófiát és művészetet segítségül hívó negyedik megközelítéssel, ami különös hangsúlyt fektet az etikai szemlélet integrálására a képzésbe.

A modell szerint az igazi innovációt több terület együttes megjelenése és egymással összefüggő működése szolgálja: a tudományosság terét a teória, a kutató elme és attitűd vezérli. A **képességek** tere a gyakorlatias és problémamegoldó elmén és attitűdön alapul. Ezt egészíti ki az egzisztenciális kérdésfeltevések hangsúlya által jellemzett **létezés** tere – hiszen a készségek és a tudás alapvetően életünk kontextusában kap értelmet, amelyben a reflexiónak jelentős szerep jut. Ezek mellé kerül az **etikai** tér, ahol különös hangsúlyt kap a mai kort meghatározó krízis felelős tudatosítása és a válaszkeresés.

Ebbe a térbe az „*elmélyült rácsodálkozás*” módszerével juthatunk el. Ez a módszer tartalmazza a szemlélődés, az önformálás különféle technikáit, építhet a korábbi mély és rácsodálkozó élményeinkre és tapasztalatainkra, hogy azokat alapul véve megkeressük az inspirációt nyújtó egyetemes felismeréseket. Játékoság, belefeledkezés, az eddig nem ismert megtapasztalása – ez teremt igazán innovatív környezetet.

Hansen szerint ezt a negyedik, etikai teret is fontos integrálni a felsőfokú oktatásba. A technológia, a művészetek és a filozófiai módszerek egyidejű jelenléte és egyensúlya segíti azoknak a felsőoktatási vezetőknél és oktatóknál a munkáját, akik számára fontos az átgondolt és felelős innováció, és akik szeretnének visszatérni egy olyan egyetemi működéshez, amelynek nem kizárólag a rövidtávú eredményesség a célja.

Finn Thorbjørn Hansen wonder labjainak többek között a Design School Kolding, az Aarborg, illetve az Aarhus egyetem adott már otthont a korábbiakban. Novemberben a Budapesti Metropolitan Egyetem Művészeti és Kreatívipar Karának hallgatói és oktatói ismerkedhettek meg az „*elmélyült rácsodálkozás*” módszerével, amely elvezet a 21. század kihívásaihoz elengedhetetlenül szükséges egzisztenciális és etikai reflexiók megszerzéséhez.

További információ: pr@metropolitan.hu